

Nikola Seiwerth

POVODOM 150.

OBLJETNICE ROĐENJA

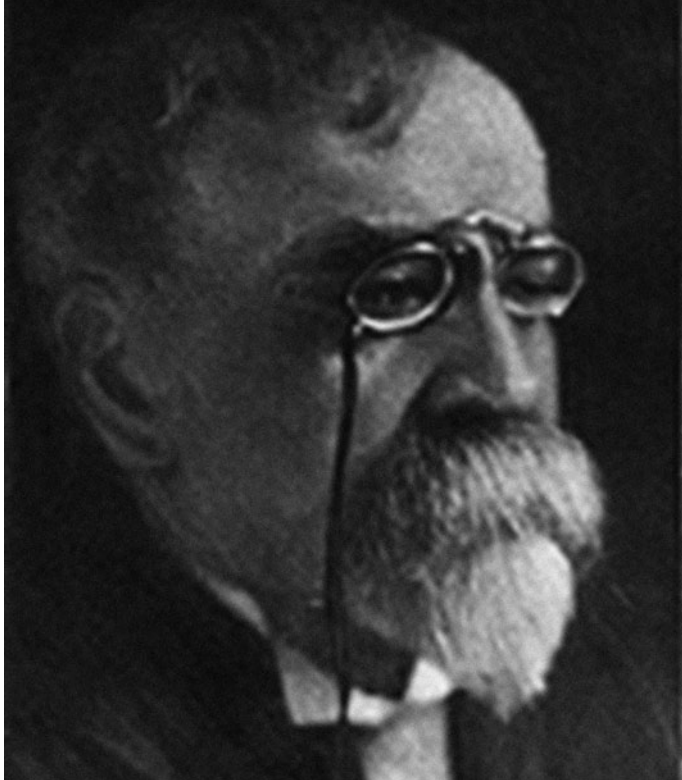
CAMILLEA JULLIANA

(1859.-1933.)

povijest/
Hrvatski Studiji,
Zagreb

Camille Louis Jullian, francuski povjesničar, filolog, arheolog i povjesničar francuske književnosti rođen je u Marseillesu 15. ožujka 1859.¹ u protestantskoj obitelji. Odrastao je u blizini Nimesa, s polubratom Gastonom Domergueom, budućim predsjednikom Francuske (1924.-1931.).² Iako je njegovo djelovanje bilo razvijeno u više smjerova, primarno zanimanje mu je ono povjesničarsko, konkretnije, fokusiran je na povijesno razdoblje Gala u vrijeme Rimskoga Carstva.³ Iako rođen u Marseillesu, svoje je radno mjesto našao na Katedri za povijest Sveučilišta u Bordeauxu, u kojem je proveo i veći dio svoga radnog vijeka.⁴ Ondje ga je Sveučilište zaposlilo i kao voditelja projekta istraživanja stare povijesti regije i grada, jednog od prvih takvih lokalnih projekata u historiografiji.⁵ Za taj grad veže ga i njegovo djelo o povijesti Bordeauxa *Histoire de Bordeaux depuis les origines jusqu'en 1895*.

Svoje je obrazovanje mladi Jullian stekao u visokoj školi *École Normale Supérieure*, u koju je došao nakon što je u srednjoj školi u Marseillesu osvojio prvo mjesto na otvorenom natječaju,⁶ obrazovnoj školi elitnog karaktera koja je sa svojim radom započela 1794.⁷ Nastala u doba Francuske revolucije, imala je drugačiju politiku upisivanja svojih studenata, koje nije tražila samo u elitnim slojevima francuskoga društva već, naprotiv, u slojevima koji si po dotadašnjem sustavu ne bi mogli priuštiti obrazovanje.⁸ Iz ove bi se informacije moglo zaključiti kako Jullian nije dolazio iz bogatih slojeva društva, što je mogući razlog njegovom drugačijem socioekonomskom pogledu na svjetska događanja u prošlosti i sadašnjosti. *École Normale Supérieure* nudila je, i još uvijek nudi, vrhunsko obrazovanje u svim znanstveno-humanističkim granama.⁹ U toj školi Jullian dolazi u prvi doticaj s ljudima koji su mu pomogli oblikovati način historiografskog razmišljanja. Godine 1880. osvaja prvo mjesto u *L'agrégation d'Histoire*¹⁰ koje mu je

omogućilo da se zaputi na daljnju izobrazbu u Njemačku, a zatim i u Rim, u Francusku školu (*l'École française de Rome*).¹¹ Svoje je školovanje zaokružio doktoratom o Italiji u doba Rimskog Carstva.

Svoje je historiografsko znanje upijao od Paula Vidala de la Blachea¹² i vrsnoga francuskog povjesničara i predavača Nume Denisa Fustela de Coulangesa (1830.–1889.), koji je najdublji trag u odgoju mladih povjesničara Francuske ostavio na Sveučilištu u Strasbourgu, na kojemu je predavao od 1860. do 1870., dok je najveću popularnost u povjesničarskim krugovima stekao knjigama *La Cité antique* i *La Gaule romaine*.¹³ Ipak, moglo bi se reći kako je za Coulangesovo najznačajnije djelo zaslužan upravo Jullian, koji je, nakon autorove smrti uredio, doradio i ponovno izdao njegovo kapitalno djelo *Histoire des institutions politiques de l'ancienne France*.¹⁴ Još jedna osoba s kojom se Camille intenzivno povezo u tom periodu vezanom za *École Normale Supérieure* bio je Henri Bergson,¹⁵ francuski filozof britansko-židovskog podrijetla, profesor na Katedri za filozofiju na *École Normale Supérieure* i na *Collège de France*, a koji je kao nagradu za svoj rad 1914. izabran u *Académie Française*.¹⁶ Okružen ljudima kao što su bili Vidal de la Blanche, Fustel de Coulanges i Bergson, Jullian je bio u doticaju sa savršenim spojem historiografije i filozofije koja se protivila racionalizmu.¹⁷ U njegovim je djelima uočljiv utjecaj navedenih uzora, s obzirom na to da u svakom događaju kojem je posvetio svoju pažnju, Jullian traži kroz geopolitički položaj prostora, razmatra sa socio-filozofskoga aspekta moguće razloge i promjene koje su uslijedile te se ne temelji na isključivim političkim činjenicama. To se Jullianovo zanimanje za socijalne, psihološke i druge, dotada u historiografiji nekorištene aspekte, možda najbolje može uočiti u njegovom kapitalnom djelu *Historie de la Gaule*, kojemu će kasnije u članku biti posvećeno više

prostora. Jullian je uz pomoć elemenata geografije, odnosno antropogeografije (Vidal), povijesti (Fustel de Coulanges) te sociološkog razmatranja i filozofije (Bergson) iznio svoju ideju proučavanja i predavanja povijesti. Poseban utjecaj na Julliana izvršilo je Fustelovo kapitalno djelo *La Cité antique* koje ga je potaklo na daljnje proučavanje institucionalne povijesti i razrađivanje metodologije tog rada, kao i uostalom njegova kolegu iz studentskih dana, Émilea Durkheima.¹⁸ Fustel de Coulanges povjerio je svome učeniku Jullianu ulogu pomoćnika u prikupljanju materijala i sastavljanju nastavka knjige *La Gaule romaine* koje je nakon Fustelove smrti sam nastavio izdavati. Jullian je kasnije samu knjigu *La Gaule romaine* nazvao najboljom knjigom o rimskoj povijesti nakon Montesquieua.¹⁹

Jullianov je radni vijek započeo, kako je već navedeno, zaposlenjem na Sveučilištu u Bordeauxu, gdje piše nekolicinu monografija o povijesti grada i regije.²⁰ Iskoristio je bogate antičke arheološke nalaze u gradu za svoje studije, i posebice potaknuo razvoj epigrafije na samom Sveučilištu.²¹ Djelo koje najbolje ilustrira njegovo bavljenje lokalnom poviješću je *Histoire de Bordeaux depuis les origines jusqu'en 1895*. Upravo je Jullian uz neumornog Georges-a Radeta zaslužan da je baš u Bordeauxu (a ne Parizu) 1899. godine pokrenut časopis posvećen staroj povijesti pod nazivom *Revue des Études Anciennes*.

Godine 1905. Jullian se zahvaljuje na profesorskom mjestu na Sveučilištu u Bordeauxu, na kojem ga nasljeđuje Paul Courteault,²² i prihvaća mjesto na *Collège de France* kao profesor nacionalnih starina²³ gdje će ostati do kraja svoje akademske karijere rada na Sveučilištima. U tom periodu između 1900. i 1910. jedan je od dvanaest specijalista za razdoblja,²⁴ među kojima se nalazi ukupno pet stručnjaka za antičku

povijest kojoj je na francuskim sveučilištima nedostajala figura vođe.²⁵ Prvi mu je puta 1908. iskazano priznanje u članjenjem u *l'Académie des Inscriptions et Belles-Lettres*²⁶ u kojoj ga se još i danas smatra jednim od najvećih znanstvenika s klasičnoga odsjeka te ga se naziva „nesumnjivim vladarom nacionalnih starina“.²⁷ Ipak, najveće priznanje Camillovu radu uslijedit će 3. travnja 1924. godine kada je iz petoga pokušaja uvršten u *l'Académie française*.

U Jullianovim se djelima uočava problematika istaknutoga nacionalizma koji u nekim trenucima postaje fanatičan²⁸ te ga onemogućava u realnoj i ozbiljnoj prosudbi. Tako primjerice Franke i Alemane razdvaja u njihovim „potpuno različitim svjetovima“²⁹ uz pomoć rijeka Tene (*Taanus*) i Rajne³⁰ kako bi na povijesnoj i geopolitičkoj razini diferencirao suvremenu Francusku i Njemačku.³¹ U svom vrlo popularnom djelu o Vercingetoriksu iz 1900. godine prikazuje ga ne samo kao junaka Gala, već i kao smionog vojskovođu koji u ratovanje uvodi „taktiku spaljene zemlje“ i mislioca koji svjesno saziva galsko vijeće vođa plemena i predvodi ga.³² Veliča njegove vrline te njegov lik često suprotstavlja Cezaru. To ukazuje na Jullianov problem u odvajanju stavova od objektivnog djelovanja, što je tipično za znanstvenike 19. stoljeća koji su djelovali u području povijesti. Na Julliana u pisanju posljednjega osmog sveska *Historie de la Gaule* utječe sjećanje na francuski poraz od Prusa (1871./1872.) koji je doživio u ranijoj životnoj dobi te Prvi svjetski rat koji je završio nedugo prije pisanja i objavljivanja osmoga sveska, tako da se u njegovim opisima odnosa između Franaka, Saksonaca i Alemana odmah uočava negativno oslikavanje Alemana koji su jedini prikazani kao agresivni, nekulturni i željni rata.³³ U ovim se primjerima može vidjeti kako je Jullian odstupao od objektivnosti koja je za povjesničara i kvalitetno obrađivanje povijesti neophodna, kao što kaže i Arnaldo Momigliano u svojem djelu *Studies on modern Scholarship*: „...koji je, svojim radom, pokazao do kakvih ekstremnih posljedica može dovesti anti-njemačko definiranje francuske povijesti“.³⁴ U prilog tezi o njegovoj nacionalnoj osviještenosti govori događaj iz 1882. kada je Jullian na početku svoje povjesničarske karijere otišao na seminar Theodora Mommsena,³⁵ ali ne samo kao povjesničar, već u svojstvu „industrijskoga špijuna“, poslan od svoje vlade kako bi sakupio što više informacija o djelovanju i razmišljanju njemačke inteligencije.³⁶

Opus Camilla Julliana uistinu je impresivan. Od 1883. do 1931. izdao je dvadeset i šest djela među kojima su najbrojnija ona koja govore o povijesti Gala i uređenju teritorija u doba antičkoga Rima.³⁷ Neka od djela kojima je izgradio svoj autoritet u historiografiji zasigurno su *Les transformations politiques de l'Italie sous les empereurs romains 43 av. J. C. - 330 ap. J.*, *Gallia, Notes sur l'histoire en France au XIXe siècle*,³⁸ dok mu je najznačajnije djelo, o kojemu valja nešto više reći, *Historie de la Gaule (Povijest Gala)*³⁹ pisano između 1908. i 1926. U *Historie de la Gaule* Camille je vrlo detaljno opisao ustrojstvo Gala, kako političko tako i društveno. U proučavanju ranijih razdoblja povijesti Gala mogao se osloniti jedino na antropološke pretpostavke i rijetke arheološke nalaze. Kako kaže i F. N. Robinson u recenziji drugoga sveska Jullianova djela, nemoguće je uz tako malo poznatih i sigurnih podataka iznijeti jedinstveni sud o događajima u galskoj povijesti,⁴⁰ ali je Jullian, ako izbacimo nacionalistički obojeno stajalište prema Alemanima, ponudio opširnu i argumentiranu sliku galske povijesti i njihova razvoja. Posebno je važan njegov prikaz galskog vođe Vercingetoriksa i njegova sukoba s Julijem Cezarom. Cezara je Jullian pritom prikazao kao rijetko

tko u historiografiji, osuđujući ga za bezbrojne pokolje, pljačke i nehumanosti nad Galima, kao vojskovođu koji nije „ostavio nikakvo sjećanje na svoj boravak u Galiji“ te zaključuje da je upravo Cezar zaslužan za brz i nenadan kraj galske civilizacije.⁴¹ Uz povremene paralele s modernim vremenima i nacijama, Jullian se nije libio ulaziti u prehistorijska razdoblja u kojima je pronalazio odgovore na mnoga pitanja vezana za staru povijest Francuske.⁴²

Uz Jullianov bitan doprinos u proučavanju stare povijesti Rima i francuske Galije, treba istaknuti i njegovo shvaćanje povijesti koje je u nekim segmentima bilo i ispred vremena. Iako ponekad tendenciozan po stilu i uz prenaplašeni patriotizam i nacionalizam, Jullian je shvaćao tendencije još mlade povijesne znanosti. Branio je sustavno svoje učitelje, povjesničare iz prve polovice 19. stoljeća, ali je istovremeno shvaćao smjer kojim se kreće znanost kada je pisao: „Nema niti jedne zemlje i razdoblja na svijetu koji nisu istraženi u posljednjih dvadeset pet godina. Specijalizacija je toliko uznapredovala da su svaki dio naše povijesti, svaka pokrajina Rimskog Carstva ili svijeta Stare Grčke postale historijske provincije s vlastitim kadrom, legatima i zakonima: imaju svoje gospodare, svoje učenike i svoju metodu.“⁴³ U konačnici bi se Camillea Julliana moglo nazvati, ako ne ocem, tada rodonačelnikom ideja koje su kasnije promovirali povjesničari oko Analā. Nije slučajnost da su i Marc Bloch i Lucien Febvre govorili o povijesti Francuske koja počinje opisom teritorija koji su nastanjivali Gali.⁴⁴ O utjecaju Julliana na razmišljanje i rad Marca Blocha najbolje saznajemo od samoga Blocha u njegovoj crtici o predavanjima profesora Julliana koja je održavao na *Collège de France*.⁴⁵ Jullian će na svojim predavanjima, koja je skupio i u tiskanom obliku,⁴⁶ upozoravati povjesničare kako se proučavajući povijest u njoj ne smiju izgubiti jer „...neće ju moći razumjeti ako ne podignu oči i ne vide kako žive ostali ljudi... bez tog točnog zamjećivanja života povijest ne bi bila nego ogoljeli kostur sa slabo uzglobljenim kostima i netočnim stavovima.“⁴⁷ Povijest bi se trebala gledati kroz razvitak i nove tehnologije, kako nam prenosi Bloch te kaže kako su „materijalne promjene praćene promjenama duha“ bez kojih ne bi bilo napretka.⁴⁸ Na samome kraju crtice, u završnoj rečenici, Bloch povlači paralelu između Jullianova učenja i shvaćanja historiografije od strane tzv. škole Analā i izjednačava zajedničku nit vodilju Camillovih predavanja i djelovanja mlađe generacije povjesničara koja su se okupila pod revolucionarnim okriljem časopisa *Annales*.

Camille Jullian umro je u Parizu 12. prosinca 1933. ostavivši iza sebe impresivan opus velikih djela svjetske i francuske povijesti te brojne studente koji su kasnije pod njegovim utjecajem zadužili francusku historiografiju, a među njima i Marca Blocha.⁴⁹

IZBOR IZ BIBLIOGRAFIJE:

1884. - *Les transformations politiques de l'Italie sous les empereurs romains 43 av. J. C. – 330 ap. J. C.* Paris: Ernest Thorin.

1892. - *Gallia*. Paris: Librairie Hachette.

1893. - *Ausone et Bordeaux: études sur les derniers temps de la Gaule romaine*. Paris - Bordeaux: J. Rouam & cie - G. Gounouilhou.

1895. - *Histoire de Bordeaux depuis les origines jusqu'en 1895*. Bordeaux: Feret et fils.

1898. - *Extraits des historiens français du XIXe siècle*. Paris: Hachette.

1900. - *Vercingétorix*. Paris: Hachette.

1908. - *Histoire de la Gaule*. Paris: Hachette.

1915. - *La tradition française*. Paris: Librairie de Foi et vie.

1924. - *Le Paris des Romains*. Paris : Hachette.

MULTIMEDIJSKI IZVORI:

slika 1 preuzeta s: <http://www.academie-francaise.fr/immortels/base/academiciens/fiche.asp?param=544> (11.04.2011.).

slika 2 preuzeta s: lyceecajju.blogspot.com/2011/05/camille-jullian.html (11.04.2011.).

BILJEŠKE

- 1 „Jullian, Camille“, *Columbia Encyclopedia*, www.answers.com/topic/camille-jullian, (27.03.2010.).
- 2 „Jullian, Camille“, *Academie Francaise*, www.academie-francaise.fr/Immortels/base/academiciens/print.asp?param=544, (27.03.2010.).
- 3 „Jullian, Camille“, *Columbia Encyclopedia*, www.answers.com/topic/camille-jullian, (27.03.2010.).
- 4 „Jullian, Camille“, *Academie Francaise*, www.academie-francaise.fr/Immortels/base/academiciens/print.asp?param=544, (27.03.2010.).
- 5 Nadia Endl, „Vercingetorix: Ein antiker Held im Frankreich des 19. Jahrhundert“, u: *Die Antike ausserhalb des Hörsaals*, ur. Kai Brodersen (LIT Verlag Münster, 2003.), 54.
- 6 „Jullian, Camille“, *Academie Francaise*, www.academie-francaise.fr/Immortels/base/academiciens/print.asp?param=544, (27.03.2010.).
- 7 „Ecole Normale Supérieure“, *French Literature Companion*, www.answers.com/topic/cole-normale-sup-rieure-3, (27.03.2010.).
- 8 „Ecole Normale Supérieure“, *French Literature Companion*, www.answers.com/topic/cole-normale-sup-rieure-3, (27.03.2010.).
- 9 „Ecole Normale Supérieure“, *French Literature Companion*, www.answers.com/topic/cole-normale-sup-rieure-3, (27.03.2010.).
- 10 *L'agrégation d' Histoire* priprema je iz povijesti za srednjoškolsko obrazovanje u Francuskoj; „Jullian, Camille“, *Academie Francaise*, www.academie-francaise.fr/Immortels/base/academiciens/print.asp?param=544, (27.03.2010.).
- 11 Stephen L. Dyson, *In Pursuit of Ancient Pasts: A History of Classical Archaeology in the Nineteenth and Twentieth Centuries* (Yale University Press, 2006.), 93.
- 12 Vidal de la Blanche (1845.-1918.), francuski geograf, osnivač moderne francuske geografske škole, predavač na *Nancy-Université*.
- 13 „Fustel de Coulanges, Numa Denis“, *Reference Answers*, www.answers.com/topic/numa-denis-fustel-de-coulanges, (27. 03. 2010.).
- 14 „Fustel de Coulanges, Numa Denis“, *Questia Encyclopedia*, www.questia.com/library/encyclopedia/fustel_de_coulanges_numa_denis.jsp, (27.03. 2010.).
- 15 „Jullian, Camille“, *Academie Francaise*, www.academie-francaise.fr/Immortels/base/academiciens/print.asp?param=544, (27.03.2010.).
- 16 „Bergson, Henri“, nobelprize.org, www.nobelprize.org/nobel_prizes/literature/laureates/1927/bergson-bio.html, (27.03.2010.).
- 17 Iako je ponajviše promatrao djelovanje Darwina, Spencera i Milla, Bergson je svoju filozofiju temeljio na buntu prema racionalizmu (www.nobelprize.org/nobel_prizes/literature/laureates/1927/bergson-bio.html, (27.03.2010.)).
- 18 Steven Lukes, *Emile Durkheim, His Life and Work: A historical and Critical Study* (Stanford University Press, 1985.), 60; George Ritzer, *The Blackwell Companion to Major*

- Social Theorists* (Malden: Wiley-Blackwell, 2000.), 230.
- 19 George Peabody Gooch, *History and Historians in the Nineteenth Century* (London-New York-Bombay-Calcutta: Longmans, Green and Co., 1913.), 210, 472.
- 20 „Jullian, Camille“, Academie Francaise, www.academie-francaise.fr/Immortels/base/academiciens/print.asp?param=544, (27.03.2010.).
- 21 Stephen L. Dyson, *In Pursuit of Ancient Pasts: A History of Classical Archaeology in the Nineteenth and Twentieth Centuries* (Yale University Press, 2006.), 93.
- 22 Pim den Boer, *History as a Profession: the Study of History in France, 1818 – 1914* (Princeton: Princeton University Press, 1998.), 252.
- 23 „Jullian, Camille“, Academie Francaise, www.academie-francaise.fr/Immortels/base/academiciens/print.asp?param=544, (27.03.2010.).
- 24 *The period Specialists*; Pim den Boer, *History as a Profession: the Study of History in France, 1818 – 1914* (Princeton: Princeton University Press, 1998.), 257.
- 25 Pim den Boer, *History as a Profession: the Study of History in France, 1818 – 1914* (Princeton: Princeton University Press, 1998.), 257.
- 26 „Jullian, Camille“, Academie Francaise, www.academie-francaise.fr/Immortels/base/academiciens/print.asp?param=544, (27.03.2010.).
- 27 Academie des Inscriptions et Belles-Lettres, <http://www.aibl.fr/us/present/home.html> (27.03.2010.).
- 28 Arnaldo Dante Momigliano, *Studies on Modern Scholarship* (University of California Press, 1994.), 64.
- 29 Drinkwater, J.F., *The Alemanni and Rome 213-496 (Caracala to Clovis)* (Oxford University Press, 2007.), 107 (dalje: Drinkwater, *The Alemanni*).
- 30 Drinkwater, *The Alemanni*, 107.
- 31 Drinkwater, *The Alemanni*, 107.
- 32 Nadia Endl, „Vercingetorix: Ein antiker Held im Frankreich des 19. Jahrhundert“, u: *Die Antike ausserhalb des Hörsaals*, ur. Kai Brodersen (LIT Verlag Münster, 2003.), 54.
- 33 Drinkwater, *The Alemanni*, 179.
- 34 Arnaldo Dante Momigliano, *Studies on Modern Scholarship* (University of California Press, 1994.), 243.
- 35 Christian Matthias Theodor Mommsen (1817.-1903.), njemački je povjesničar, pravnik i pisac. Urednik CIL-a, liberalni političar. Vidi: *Pro tempore* 4.
- 36 Peter Lambert i Phillipp R. Schofield, *Making History: An Introduction to the History Andpractices of a Discipline* (London & New York: Routledge, 2004.), 29.
- 37 Jullian, Camille“, Academie Francaise, www.academie-francaise.fr/Immortels/base/academiciens/print.asp?param=544.
- 38 „Jullian Camille“, Open library, www.openlibrary.org/a/OL1513026A/Camille_Jullian?books_page=1 (27.03.2010.).
- 39 „Jullian, Camille“, *Encyclopedia*, www.infoplease.com/ce6/people/A0826747.html, (27.03.2010.).
- 40 F.N. Robinson, „Histoire de la Gaule. Volume II: La Gaule Independante by Camille Jullian“, *The American Historical Review*, 14/2 (1909.), 335-337.
- 41 Luciano Canfora, *Julius Caesar: The Life and Times of the People's Dictator* (University of California Press, 2007), 121; Maria Wyke, *Julius Cesar in Western Culture* (Malden: Wiley-Blackwell, 2006.), 195.
- 42 Stephen L. Dyson, *In Pursuit of Ancient Pasts: A History of Classical Archaeology in the Nineteenth and Twentieth Centuries* (Yale University Press, 2006.), 93-94.
- 43 Pierre Nora, „Ernest Lavisse's *Histoire de France*: pietas erga patriam“, u: *Rethinking France: Les Lieux de Memoire, Volume 4: Histories and Memories*, ur. David P. Jordan i Pierre Nora (University of Chicago Press, 2010.), 332.
- 44 Krzysztof Pomian, „The Era of the Annales“, u: *Rethinking France: Les Lieux de Memoire, Volume 4: Histories and Memories*, ur. David P. Jordan i Pierre Nora (University of Chicago Press, 2010.), 413.
- 45 Marc Bloch, „Congres et Centres d' etudes“, *Annales d'histoire économique et sociale*, 2/8 (1930.), 562 (dalje: Bloch: *Congres*).
- 46 Izdanja su bila koncipirana tako da su uvodna predavanja bila otisnuta u cijelosti, s fusnotama koje su obrazlagale i pomagale u razumijevanju teksta, dok su u apendixu bile pobrojane sve teme ostalih predavanja.
- 47 Bloch: *Congres*.
- 48 Bloch: *Congres*.
- 49 „Jullian, Camille“, *Columbia Encyclopedia*, www.answers.com/topic/camille-jullian, (27.03.2010.).

Pro Tempore

Pro Tempore

ČASOPIS STUDENATA POVIJESTI BROJ 8/9, 2010.-2011.

Pro Tempore

Časopis studenata povijesti
godina VII, broj 8-9, 2010-2011.

Glavni i odgovorni urednik
Filip Šimetin Šegvić

Počasni urednik
André Burguière

Uredništvo
Tomislav Brandolica, Marko Lovrić,
Andreja Piršić, Filip Šimetin Šegvić,
Nikolina Šimetin Šegvić, Stefan
Treskanica

Urednici pripravnici
Marta Fiolić, Kristina Frančina, Sanda
Vučićić

Redakcija
Tomislav Brandolica, Marta Fiolić,
Kristina Frančina, Marko Lovrić,
Andreja Piršić, Nikolina Šimetin Šegvić,
Filip Šimetin Šegvić, Stefan Treskanica,
Sanda Vučićić

Tajnica uredništva
Martina Borovčak

Recenzenti
dr. sc. Damir Agičić
dr. sc. Ivo Banac
dr. sc. Zrinka Blažević
dr. sc. Ivan Botica
Miodrag Gladović, d.i.e.
dr. sc. Borislav Grgin
dr. sc. Mirjana Gross
dr. sc. Željko Holjevac
dr. sc. Nenad Ivić
Branimir Janković, prof.
dr. sc. Bruna Kuntić-Makvić
mr. sc. Hrvoje Klasić
dr. sc. Isao Koshimura
dr. sc. Mirjana Matijević Sokol
dr. sc. Hrvoje Petrić
dr. sc. Radivoj Radić
Danijel Rafaelić, prof.
dr. sc. Drago Roksandić
dr. sc. Relja Seferović
dr. sc. Boris Senker
Marina Šegvić, prof.
dr. sc. Božena Vranješ-Šoljan

Lektura i korektura
Marta Fiolić
Ana Jambrišak
Vedrana Janković
Nikolina Kos
Marko Pojatina
Tihomir Varjačić
Tajana Vlasisavljević

Dizajn i priprema za tisak
Tomislav Vlainić
Lada Vlainić

Prijevodni s engleskog jezika
Tomislav Brandolica
Jelena Krilanović
Tina Kužić, prof.
Marko Lovrić
Marija Marčetić
Judita Mustapić
Andrea Pečnik
Marko Pojatina
Prijevodi s njemačkog jezika
Sara Katanec
Mirela Landsman Vinković
Azra Plićanić Mesić, prof.
Filip Šimetin Šegvić
Prijevodi s francuskog jezika
Marta Fiolić
Tea Šimičić
Marina Šegvić, prof.
Mihaela Vekarić
Prijevodi sa slovenskog i srpskog jezika
Krešimir Matešić
Prijevodi s talijanskog jezika
Marina Šegvić, prof.

Izdavač
Klub studenata povijesti - ISHA
Zagreb

Tisak
ZT ZAGRAF

Naklada
Tiskano u 300 primjeraka

ISSN: 1334-8302

Tvrđnje i mišljenja u objavljenim
radovima izražavaju isključivo stavove
autora i ne predstavljaju nužno stavove
i mišljenja uredništva i izdavača.

Izdavanje ovog časopisa financijski su
omogućili:
Odsjek za povijest Filozofskog fakulteta
Sveučilišta u Zagrebu,
DTM GRUPA d.o.o.,
NARCOR d.o.o.,
TRANSPORTI KRAJAN d.o.o.,
HEMA d.o.o.,
KEMOKOP d.o.o.,
EUROGRAF d.o.o.,
Privatne donacije: S. S., M. F., prof.
dr. Drago Roksandić, Marko Lovrić,
Filip Šimetin Šegvić, Nikolina Šimetin
Šegvić, Tomislav Brandolica.

Redakcija časopisa Pro tempore svim
se donatorima iskreno zahvaljuje na
financijskoj podršci!
Redakcija se također posebno
zahvaljuje gospodinu Zlatku Ožboltu,
dia na trudu i pomoći. Zahvaljujući
njemu, put do izdavanja ovog broja
bio je mnogo lakši. Gospodinu Zoranu
Ivankoviću isto tako dugujemo veliku
zahvalu što nam je izašao u susret
prilikom tiskanja časopisa.

Časopis se ne naplaćuje.

Adresa uredništva:
Klub studenata povijesti - ISHA
Zagreb
(za: Redakcija Pro tempore),
Filozofski fakultet
Sveučilišta u Zagrebu,
Ivana Lučića 3, 10000 Zagreb

E-mail:
pt.redakcija@gmail.com
phillip.simetinsegvic@gmail.com